

Veiligheidsbeleid

Groene Hart Rekenkamer

Gemeente Zuidplas

Colofon

Onderzoekers

Marnix Eysink Smeets
Sander Flight
Jossian Zoutendijk

Opdrachtgever

Groene Hart Rekenkamer

© 2019

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Deel 1 Conclusies en aanbevelingen	4
I Doel en aanleiding van het onderzoek	5
II Opzet en uitvoering van het onderzoek	5
III Wederhoor	6
IV Conclusies per norm	6
IV Het geheel overziend	7
V Aanbevelingen	8
Deel 2 Het onderzoek	10
1 Inleiding, vraagstelling en verantwoording	11
1.1 Aanleiding	11
1.2 Vraagstelling	11
1.3 Onderzoeksmethode	11
1.4 Normenkader	12
1.5 Onderzoekperiode	12
2 Lokaal integraal veiligheidsbeleid	13
2.1 Wat is lokaal veiligheidsbeleid?	13
2.2 De stand van zaken in Zuidplas	13
3 Bevindingen op de normen	15
3.1 Zicht op de veiligheidssituatie	15
3.2 Beleid en beleidslogica	17
3.3 Uitvoering	19
3.4 Monitoring	21
3.5 Samenwerking en regie	22
3.6 Communicatie	23
3.7 Doelmatigheid	24
3.8 Rollen Raad en College	25
3.9 Rechtmatige taakinvulling en samenwerking	27
4 Verdieping	28
4.1 Nationale Politie	28
4.2 De Drie D's	28
4.3 Aanpak woninginbraken	29
Bijlagen	31
A. Normenkader	32
B. Onderzoeksverantwoording	33
C. Zienswijze gemeente en reactie Rekenkamer	35

Deel 1

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen

I Doel en aanleiding van het onderzoek

De Groene Hart Rekenkamer vervult de rekenkamerfunctie voor vier gemeenten in het Groene Hart: Gouda, Bodegraven-Reeuwijk, Waddinxveen en Zuidplas. De Rekenkamer beschikt over een programmaaraad, bestaande uit raadsleden uit de betreffende gemeenten.

Een consultatie van de leden van de gemeenteraden in de aangesloten gemeenten liet zien dat een onderzoek naar het lokale veiligheidsbeleid bij hen hoog op het wensenlijstje stond. Daarom besloot de Groene Hart Rekenkamer in 2018 onderzoek te starten *naar de effectiviteit, efficiëntie en rechtmatigheid van het integraal veiligheidsbeleid in de vier aangesloten gemeenten*. Dit onderzoek zou zodanig moeten zijn dat de Rekenkamer, waar nodig en relevant, ook in staat zou zijn suggesties te doen voor *mogelijke verbeteringen*.

Een belangrijke achtergrond voor het onderzoek zijn de veranderingen die zich zowel in de veiligheid zelf als in de bestuurlijke organisatie van het veiligheidsbeleid hebben voorgedaan:

1. De veiligheid zelf lijkt nieuwe gedaanten aan te nemen door de opkomst van nieuwe veiligheidsvraagstukken als 'ondermijning' of cybercriminaliteit. Weet het veiligheidsbeleid in de diverse gemeenten gelijke tred met de veranderingen te houden?
2. De bestuurlijke organisatie in het veiligheidsveld heeft daarnaast te maken gekregen met de drie decentralisaties (Wmo, Participatiewet en Jeugdwet) en met de vorming van de Nationale Politie. In hoeverre hebben deze reorganisaties invloed gehad op het vermogen van het lokaal bestuur om het veiligheidsbeleid vorm te geven, uit te voeren en/of aan adequate democratische controle te onderwerpen?

Omdat elk van de vier gemeenten zich de afgelopen jaren geconfronteerd zag met een relatief groot aantal woninginbraken is in het onderzoek ten slotte extra aandacht aan de aanpak van deze problematiek gegeven.

II Opzet en uitvoering van het onderzoek

In elk van de vier Groene Hart-gemeenten is afzonderlijk onderzoek gedaan. Gestart werd met het ontwikkelen van een normenkader voor effectief, efficiënt en rechtmatig veiligheidsbeleid. Vervolgens werd aan de hand van gesprekken met lokale en bovenlokale betrokkenen bij het veiligheidsbeleid en een analyse van beschikbare documentatie in kaart gebracht in welke mate het veiligheidsbeleid ook aan deze normen voldoet. Aanvullende informatie werd ingewonnen op de betekenis van de verschillende bestuurlijke reorganisaties voor het veiligheidsbeleid en werd een nadere analyse van de aanpak van woninginbraken gedaan.

Het onderzoek is – onder supervisie en verantwoordelijkheid van de Groene Hart Rekenkamer – uitgevoerd door gespecialiseerde onderzoekers van LEV: de Landelijke Expertisegroep Veiligheidspercepties. Hun bevindingen over Zuidplas zijn vastgelegd in een nota van bevindingen, die is opgenomen als deel 2 van deze rapportage.

III Wederhoor

De nota van bevindingen is in concept voorgelegd aan het gemeentebestuur van Zuidplas, met het verzoek om het rapport op feitelijke onjuistheden te controleren. De reactie van het gemeentebestuur is gegeven door in de kantlijn van het conceptrapport acht vragen/opmerkingen te plaatsen. In bijlage C worden deze beknopt weergegeven en van een reactie van de Rekenkamer voorzien.

De conceptversie van het rapport is ook voorgelegd aan de vertegenwoordigers van de bovenlokale organisaties die in het kader van dit onderzoek zijn geïnterviewd. Dit leidde tot één suggestie voor een iets aangepaste weergave van een gedane uitspraak. Deze is overgenomen. Tevens bleek in het overzicht van gesprekspartners (bijlage B) één persoon abusievelijk niet te zijn opgenomen. Dit is hersteld.

IV Conclusies per norm

Norm 1: het beleid is gericht op de daadwerkelijke veiligheidssituatie

Bevindingen: De gemeente Zuidplas heeft een actueel, betrouwbaar en valide beeld van de veiligheidssituatie. Er is kwantitatieve en kwalitatieve informatie opgehaald bij veel partijen. Tevens is er ruimte ingebouwd voor toekomstige ontwikkelingen en is er begrip voor de context van de gemeente. Er zijn door enkele gesprekspartners suggesties gedaan om het veiligheidsbeeld te verbreden, maar echte 'blinde vlekken' zijn niet geconstateerd.

Conclusie: Voldaan

Norm 2: de beleidslogica is plausibel¹

Bevindingen: Er is in Zuidplas aandacht voor de vraag 'wat werkt'. Er zijn praktijkvoorbeelden aange troffen waaruit blijkt dat de gemeente aanpakken selecteert die bewezen effectief zijn en aanpakken met ongewenste neveneffecten juist niet invoert. Er is echter geen beleidslogica uitgewerkt: een expliciet idee over hoe interventies tot de gewenste resultaten en beoogde maatschappelijke effecten moeten leiden.

Conclusie: Ten dele voldaan

Norm 3: de uitvoering is adequaat

Bevindingen: Zuidplas heeft geen echte tekorten aan mensen en middelen voor vormgeving en uitvoering van het veiligheidsbeleid. De beschikbare capaciteit bepaalt het ambitieniveau en als het niet meer gaat, wordt de capaciteit uitgebreid. Maar dat geldt alleen binnen de gemeente, niet binnen de politie: daar zijn concrete voorbeelden gegeven van capaciteitstekorten voor verkeershandhaving en de persoonsgerichte aanpak.

Conclusie: Ten dele voldaan

Norm 4: monitoring is adequaat

Bevindingen: De gemeente Zuidplas verzamelt, ordent en bespreekt met grote regelmaat informatie over de actuele veiligheidssituatie. Dat leidt ook tot bijsturing in de praktijk. Bijsturing op basis van uitkomsten van 'meten en weten' is niet waargenomen: de gekozen informatiebronnen zijn daar ook niet optimaal geschikt voor.

Conclusie: Ten dele voldaan

Norm 5: adequate regie en afstemming met andere actoren

Bevindingen: De gemeente neemt de regie door andere partijen elkaar te laten opzoeken, zoals politie en zorg. Er is constructief overleg tussen alle partijen en er wordt veel geïnvesteerd in het onderhouden van persoonlijke contacten. Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en open-

¹ Wil beleid effectief zijn zal het gebaseerd moeten zijn op een (tenminste) plausibele beleidslogica: de als het ware aan het beleid ten grondslag liggende redenatie die aannemelijk maakt dat de voorgenomen beleidsinterventies (strategieën, maatregelen) geschikt, juist en voldoende zijn om – gegeven de uitgangssituatie – de gestelde doelen te bereiken.

baar ministerie (OM) signaleren enkele problemen met informatiedeling, maar die gelden voor meerdere gemeenten en niet specifiek voor Zuidplas.

Conclusie: Voldaan

Norm 6: congruente communicatie

Bevindingen: Het onderzoek levert geen indicaties op dat communicatie haaks staat op het gekozen beleid. Wel zijn er enkele suggesties voor verbetering gedaan: betere afstemming tussen gemeente en OM en beter uitleggen waarom de politie soms prioriteit geeft aan problemen waar burgers relatief weinig van merken.

Conclusie: Voldaan

Norm 7: doelmatigheid

Bevindingen: In het gemeentelijke veiligheidsbeleid van Zuidplas speelt doelmatigheid niet of nauwelijks een rol. Dat geldt voor de vastgestelde documenten, maar ook voor gesprekken binnen de gemeente of tussen de gemeente en haar partners in het veiligheidsdomein: doelmatigheid is geen onderwerp van gesprek.

Conclusie: Ten dele voldaan

Norm 8: juiste rollen en taken Raad en College

Bevindingen: Het onderzoek laat overwegend tevredenheid zien over de rolverdeling tussen Raad en College. Dat geldt echter vooral voor de volksvertegenwoordigende en controlerende rol van de gemeenteraad en minder voor de kaderstellende rol: een deel van de raadsleden vindt dat er te weinig ruimte is om een brede discussie te voeren over veiligheid. Raad en College zijn er over het algemeen op gericht elkaar in stelling te brengen en waarde toe te voegen aan elkaar.

Conclusie: Voldaan

Norm 9: rechtmatige taakinvulling

Bevindingen: Er zijn geen aanwijzingen dat de manier waarop gemeente en haar partners invulling geven aan de taken en verantwoordelijkheden van het veiligheidsbeleid strijdig is met wet- en regelgeving.

Conclusie: Voldaan

IV Het geheel overziend

Het geheel overziend constateert de Groene Hart Rekenkamer dat de gemeente Zuidplas aan vijf van de in dit onderzoek gehanteerde normen geheel voldoet en aan vier van deze normen ten dele. Er is geen enkele norm waar geheel niet aan wordt voldaan.

Voldaan	Ten dele voldaan	Niet voldaan
Beleid past bij veiligheidssituatie	Uitvoering	
Regie en afstemming	Beleidslogica	
Congruente communicatie	Monitoring	
Rollen Raad en College	Doelmatigheid	
Rechtmatigheid		

De mate waarin het integraal veiligheidsbeleid in de gemeente Zuidplas als effectief, efficiënt en rechtmatig kan worden beschouwd beoordeelt de Groene Hart Rekenkamer daarmee als voldoende. Wel ziet de Groene Hart Rekenkamer ruimte voor verbeteringen, waarop in het navolgende nader wordt ingegaan.

V Aanbevelingen

1. In Zuidplas worden alleen aanpakken die werken gecontinueerd: dat uitgangspunt zou ook moeten gaan gelden voor het veiligheidsbeleid als geheel. Stel een beleidslogica (inclusief het vraagstuk van afweging van meest kosteneffectieve opties) op die aangeeft hoe interventies moeten bijdragen aan resultaten waardoor beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt. Zoek actief naar kansrijke aanpakken die passen binnen het overkoepelende kader met een grondig onderbouwd idee over 'wat werkt'.
2. Er zijn binnen de gemeentelijke organisatie voldoende mensen en middelen voor het opstellen en uitvoeren van het veiligheidsbeleid. Maar dat geldt niet voor de capaciteit van politie en OM. Dat vraagstuk gaat weliswaar de directe bevoegdheid van de gemeente te boven en het is in het RBO reeds punt van aandacht, maar het kan wellicht op basis van dit Rekenkameronderzoek opnieuw en op een andere manier worden geagendeerd.
3. Ga door met het verzamelen, ordenen en bespreken van informatie over veiligheid, maar zorg er daarnaast ook voor dat dit leidt tot de benodigde bijsturing in de praktijk. Gebruik geen informatiebronnen die ongeschikt zijn voor het beantwoorden van de vragen van de gemeente: creëer deze desnoods zelf.

Het gesignaleerde vraagstuk van de capaciteit van politie gaat weliswaar de directe bevoegdheid van de gemeente te boven en is in het RBO reeds punt van aandacht, doch kan wellicht op basis van dit Rekenkameronderzoek opnieuw en op een andere manier worden geagendeerd.

Deel 2

Het onderzoek

1 Inleiding, vraagstelling en verantwoording

1.1 Aanleiding

De Groene Hart Rekenkamer vervult de rekenkamerfunctie voor vier gemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Waddinxveen en Zuidplas.

Uit een inventarisatie onder de vier gemeenteraden bleek er behoefte te zijn aan onderzoek naar het onderwerp 'veiligheid'. Daarom is besloten onderzoek uit te laten voeren naar het integraal veiligheidsbeleid in deze vier gemeenten. De belangrijkste vraag is in welke mate het veiligheidsbeleid als effectief, efficiënt en rechtmatig kan worden aangemerkt.

Het onderzoek is in opdracht – en onder supervisie – van de Groene Hart Rekenkamer uitgevoerd door onderzoekers van LEV: de Landelijke Expertisegroep Veiligheidsperspectieven.

Elk van de vier gemeenten krijgt een eigen rapport; dit is het rapport over Zuidplas.

1.2 Vraagstelling

De centrale vraag van dit onderzoek is:

"In hoeverre is het veiligheidsbeleid in Zuidplas effectief, efficiënt en rechtmatig, zowel in vormgeving als in uitvoering?"

Met als subvragen:

- a. *Is daarbij sprake van een adequaat functionerende democratische controle? Zo nee, wat zijn belangrijke belemmeringen?*
- b. *Worden vormgeving, uitvoering en/of controle beïnvloed door de veranderingen in de bestuurlijke context? Zo ja, op welke manier en in welke mate?*
- c. *In hoeverre houdt het veiligheidsbeleid in vormgeving en uitvoering gelijke tred met veranderingen in de veiligheid en/of maatschappelijke context? Zo dit niet het geval is, wat zijn belangrijke belemmeringen?*
- d. *In hoeverre is in Zuidplas sprake van een effectief, efficiënt en rechtmatig vormgegeven en uitgevoerd beleid ter voorkoming of reductie van (woning)inbraken?*
- e. *Welke verbeteringen zijn mogelijk?*

1.3 Onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek zijn vijf verschillende onderzoeksmethoden ingezet:

1. Documentanalyse
2. Korte analyse veiligheidscijfers
3. Interviews/focusgroepen met lokale betrokkenen uit bestuur, beleidsontwikkeling en uitvoering, daarnaast met vertegenwoordigers van bovenlokale veiligheidspartners
4. Discoursanalyse
5. Observaties en straatgesprekken

Een uitgebreidere verantwoording van de verschillende onderdelen is opgenomen als bijlage B.

1.4 Normenkader

Goed veiligheidsbeleid is doelmatig (effectief en efficiënt) en rechtmatig. Om te beoordelen in hoeverre dat het geval is in deze gemeente, zijn voor dit onderzoek verschillende informatiebronnen geraadpleegd. Maar die informatie moet ook worden 'gewogen' of 'beoordeeld' en om dat zo objectief mogelijk te doen is een meetlat ontwikkeld: het normenkader. Dat kader omvat negen normen die tezamen bepalen in hoeverre van een effectief, efficiënt en rechtmatig veiligheidsbeleid kan worden gesproken. Elk van de normen is uitgewerkt in een aantal toetsingscriteria. In onderstaande tabel wordt dit samengevat.

Compacte versie normenkader (zie bijlage A voor een uitgebreidere beschrijving)

Norm	Toetsingscriteria
D1. Beleid is gericht op daadwerkelijke veiligheidssituatie	4
D2. Beleidslogica is plausibel	3
D3. Uitvoering is adequaat	3
D4. Monitoring is adequaat	2
D5. Adequate regie en afstemming met andere actoren	2
D6. Congruente communicatie	1
D7. Doelmatigheid speelt belangrijke rol	3
R1. Juiste rollen en taken Raad en College	4
R2. Rechtmatige taakinvulling en samenwerking	1
totaal	23

Normen en toetsingscriteria zijn ontwikkeld aan de hand van een combinatie van de bestaande wetenschappelijke inzichten ten aanzien van (integraal veiligheid)beleid en de hedendaagse inzichten ten aanzien van *good practice* op dat gebied (rekening houdend met aspecten als gemeenteomvang, veiligheidssituatie en context).

Het beeld op de toetsingscriteria maakt een oordeel per norm afzonderlijk mogelijk, het beeld op de negen normen tezamen vormt ten slotte de grondslag voor het eindoordeel over de doelmatigheid en rechtmatigheid van het veiligheidsbeleid.

1.5 Onderzoekperiode

De onderzoekactiviteiten startten in december 2018 en liepen tot en met september 2019; het overgrote deel van het onderzoekswerk besloeg de periode januari tot en met juli 2019.

2 Lokaal integraal veiligheidsbeleid

2.1 Wat is lokaal veiligheidsbeleid?

Gemeenteraden stellen eens in de vier jaar een Integraal Veiligheidsplan (IVP) vast. In dat plan staat voor de actuele raadsperiode wat de gemeente als regisseur van het lokale veiligheidsbeleid wil bereiken en—in globale termen—hoe die doelen bereikt moeten worden. Het meerjarenplan wordt vervolgens uitgewerkt in concretere uitvoeringsplannen per jaar.

Veel gemeenten maken gebruik van de handreiking die door de Vereniging Nederlandse Gemeenten is opgesteld: *Handreiking voor gemeenten: Kernbeleid Veiligheid*. De eerste versie werd in 2003 gemaakt en de meest recente handreiking is uit 2017. Daarin staat de volgende definitie van integrale veiligheid:

- **Veilige woon- en leefomgeving**
De alledaagse omgeving in de wijk buurt en straat, met als belangrijke thema's sociale en fysieke kwaliteit, feitelijke veiligheid en veiligheidsgevoel
- **Bedrijvigheid en veiligheid**
De sociale veiligheid (overlast, geweld, diefstallen, inbraken, e.d.) in winkelgebieden, bedrijventerreinen, uitgaansgebieden e.d.
- **Jeugd en veiligheid**
Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit, probleemjongeren, veiligheid in en om scholen, alcoholgebruik en drugsgebruik door jongeren
- **Fysieke veiligheid**
Verkeersveiligheid, brandveiligheid, veiligheid in verband met gevaarlijke stoffen en crisisbeheersing
- **Integriteit en veiligheid**
Bedreigingen van onze rechtsorde en veiligheid zoals radicalisering, georganiseerde criminaliteit, geweld tegen overheidspersoneel, ambtelijke en bestuurlijke integriteit.

2.2 De stand van zaken in Zuidplas

Het meest recente meerjarenplan voor integrale veiligheid in de gemeente Zuidplas is getiteld *Samen Sterker; Kadernota 2019-2022*. Dit plan is door de gemeenteraad vastgesteld in december 2018.

De kadernota moet ervoor zorgen dat Zuidplas ultimo 2022 veiliger en leefbaarder is. De gemeente benadrukt dat er voort wordt gebouwd op de successen uit de periode 2014 – 2018: een zeer goed veiligheidsnetwerk waarin de lijnen kort zijn. Ook bij de totstandkoming van de kadernota hebben velen input geleverd omdat dit past binnen de visie van de regisserende gemeente en de overtuiging dat inwoners, bedrijven en overheid samen verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van overlast en criminaliteit.

Voor de vier jaren waar de veiligheidskadernota over gaat is gekozen voor vier prioriteiten:

1. Focus op een zichtbare, aanspreekbare en bereikbare politie/handhaving in onze dorpen;
2. Nog meer gebruik maken van de kennis en energie uit de samenleving;
3. Rampenbestrijding en crisisbeheersing;
4. Versterken van de keten "zorg-veiligheid".

Daarnaast blijft de gemeente focussen op de aanpak van delicten met een hoge impact op het slachtoffer en op de veiligheid van bedrijven:

- geweld
- woninginbraken
- ondermijning
- veilig ondernemen
- jeugdoverlast
- cybercrime
- informatieveiligheid

De veiligheidskadernota sluit af met hoofdstukken over organisatorische borging en communicatie.

3 Bevindingen op de normen

In dit hoofdstuk worden de bevindingen op de normen en onderliggende toetsingscriteria beschreven.

3.1 Zicht op de veiligheidssituatie

Norm: Beleid is gericht op daadwerkelijke veiligheidssituatie

De gemeente Zuidplas heeft een actueel, betrouwbaar en valide beeld van de veiligheidssituatie. Er is kwantitatieve en kwalitatieve informatie opgehaald bij veel partijen. Tevens is er ruimte ingebouwd voor toekomstige ontwikkelingen en is er begrip voor de context van de gemeente. Er zijn door enkele gesprekspartners suggesties gedaan om het veiligheidsbeeld te verbreden, maar echte 'blinde vlekken' zijn niet geconstateerd.

Toetsingscriterium

D1a. Er is een actueel, betrouwbaar en valide beeld van de veiligheidssituatie

Het beeld van de veiligheidssituatie dat de basis onder de veiligheidskadernota vormt, is gebaseerd op informatie van inwoners, maatschappelijke organisaties, veiligheidspartners, ondernemers en raadsleden. Er zijn niet alleen kwalitatieve bronnen gebruikt, maar ook cijfers uit de Veiligheidsmonitor 2017, het inwonerspanel 2018, criminaliteitscijfers van de politie en professionele input van interne en externe veiligheidspartners. De opstellers van de kadernota zijn zelf positief over de actualiteit, betrouwbaarheid en validiteit van het veiligheidsbeeld waar het meerjarenplan op is gebaseerd. Ook interne en externe partners zijn overwegend positief. Zo geven raadsleden aan dat het bestuur volgens hen een redelijk beeld heeft van de situatie: dat is 'een ruime voldoende' en het geeft het vertrouwen 'dat de basis goed is'. De prioriteiten van de politie op regionaal niveau zijn ook terug te vinden in het plan van de gemeente. Daarover zei iemand van de politie: 'De combinatie van informatie van de politie, cijfers plus duiding, met die van gemeente en inwoners werkt goed'.

In Zuidplas is er bewust voor gekozen input voor de kadernota te vergaren op dorpsniveau of straatniveau en niet in plenaire bijeenkomsten. Daardoor zijn volgens de politie wellicht thema's onderbelicht gebleven. En zelfs als dat soort sessies wel zouden zijn georganiseerd, is er altijd een kans dat er nog andere 'blinde vlekken' blijven. Want de veiligheidskwesties waar inwoners van een gemeente zich over opwinden bestrijken niet het hele veiligheidsdomein: er is ook onzichtbare criminaliteit. De politie merkte op dat er bijvoorbeeld ook 'slachtofferloze delicten' zijn die de veiligheid van bewoners niet direct aantasten, terwijl daar ook aandacht voor moet zijn. Daarnaast zijn er onderwerpen die minder opvallen, maar wel belangrijk zijn. Een medewerker van de politie merkte op dat er in Zuidplas minder sessies zijn georganiseerd dan in naburige gemeenten, sessies waarin ook medewerkers van andere organisaties en samenwerkingspartners als de politie, Veiligheidshuis, Veilig Thuis, Veiligheidsregio en het OM worden uitgenodigd mee te denken over de kadernota en de prioriteiten. Vier partners van de gemeente waren van mening dat de gemeente in het integrale veiligheidsbeleid onvoldoende aandacht heeft voor ondermijning, drugsgebruik en drugscriminaliteit. Voor enkele raadsleden was dit problematisch: het is moeilijk om in voldoende mate zeker te zijn dat alle onderwerpen de aandacht krijgen die ze verdienen. In het raadsdebat over de kadernota stelde een raadslid de vraag waarom niet was gekozen voor het VNG-model zodat je in elk geval zeker weet dat alle relevante veiligheidsvelden aandacht krijgen.

D1b. Thema's, prioriteiten en doelstellingen zijn gericht op daadwerkelijke veiligheidssituatie

De prioriteiten die de gemeente kiest in de veiligheidskadernota zijn gebaseerd op de problemen die worden gesignaleerd door de politie, maar ook door inwoners, ondernemers en andere 'veiligheidspartners'. Uit de gesprekken die voor dit onderzoek zijn gevoerd met voorbijgangers op straat komt een beeld van Zuidplas naar voren waar het veilig en uitermate prettig wonen is. Vooral inwoners van de drie kleinere kernen Moordrecht, Moerkapelle en Zevenhuizen zijn positief: over de veiligheid, maar ook over de manier waarop de gemeente en de politie aan die veiligheid bijdragen. Als een voorbijganger al iets problematisch noemde op het gebied van veiligheid, ging het over verkeersveiligheid of hangjongeren. Daarbij viel op dat een deel van hen opmerkte dat er gelukkig al aan verbeteringen wordt gewerkt: een teken dat de gemeente doet wat de inwoners belangrijk vinden. Een aantal mensen vindt het jammer dat het politiebureau weg is, maar daar staan ook verhalen tegenover van een paar mensen die juist heel positief zijn over de politie en hun wijkagent opvallend vaak persoonlijk bleken te kennen. Dit zijn signalen dat het beeld van de veiligheidssituatie waar de gemeente zich op baseert overeenkomt met wat bewoners belangrijk vinden en in die zin dus is gericht op de daadwerkelijke veiligheidssituatie.

D1c. Er is aandacht voor toekomstige ontwikkelingen

Er is ruimte voor bijsturing in de toekomst doordat de veiligheidskadernota als een kompas wordt gepresenteerd: 'Waar door maatschappelijke veranderingen bijsturing nodig is doen we dat direct'. Dat hoeven niet alleen maar nieuwe problemen te zijn. Zo zijn rampenbestrijding en crisisbeheersing tot prioriteit gemaakt omdat de gemeente daar wil professionaliseren, meer trainen en wil zorgen dat nieuw personeel en nieuwe systemen 'op orde' komen. Een medewerker van de politie op strategisch niveau in de eenheid maakt zich in het algemeen echter wel enige zorgen over de veiligheid in de toekomst: 'Zien we wel goed wat er op ons afkomt? Het blijft toch wat reactief'. Die opmerking was overigens niet specifiek gericht op Zuidplas, maar op elk van de vier gemeenten in dit onderzoek en er zijn geen concrete voorbeelden gegeven van onderwerpen die worden gemist.

D1d. Er is begrip voor de context

Criminaliteit en onveiligheid zijn volgens de bewoners van Zuidplas geen enorm probleem: het beeld uit de straatgesprekken is dat van een veilige en prettige gemeente. Als er al problemen werden genoemd waren dat vooral verkeersoverlast, wat geen vorm van criminaliteit is. Ook Buurtpreventie bevestigde dat de meeste mensen positief zijn: als inwoners al actief worden in een buurt-WhatsApp-groep doen ze dat vooral omdat ze nieuwsgierig zijn, niet omdat het zo onveilig is in Zuidplas. In de kadernota is ook aandacht voor de context van de gemeente. De gemeente koos bijvoorbeeld vier prioriteiten omdat meer niet zouden passen binnen de bestaande middelen en capaciteit van een gemeente met de omvang van Zuidplas: 'Omdat het niet mogelijk is alle thema's binnen het veiligheidsbeleid uit te werken, is het maken van keuzen onvermijdelijk', aldus de kadernota. Er zijn echter geen signalen ontvangen dat hierdoor belangrijke thema's zijn veronachtzaamd.

3.2 Beleid en beleidslogica

Vooraf: over beleidslogica en effectiviteit

Wil beleid effectief zijn zal het gebaseerd moeten zijn op een (tenminste) plausibele beleidslogica: de als het ware aan het beleid ten grondslag liggende redenatie die aannemelijk maakt dat de voorgenomen beleidsinterventies (strategieën, maatregelen) geschikt, juist en voldoende zijn om – gegeven de uitgangssituatie – de gestelde doelen te bereiken.

Dat vereist allereerst een gedegen analyse van de (al dan niet te verwachten) problemen, net als up-to-date kennis van (mogelijk) werkzame strategieën en interventies en van de manier waarop deze in praktijk kunnen worden gebracht. Vervolgens moeten de 'juiste' interventies in een 'voldoende' dosering gericht worden op essentiële aspecten van de problematiek.

Hoe complexer en weerbarstiger de problematiek, hoe groter het belang van een zorgvuldig ontwerp van de beleidslogica door de bank genomen is. Hetzelfde geldt naarmate het karakter van de gestelde doelen 'verder weg' ligt: zijn die doelen bijvoorbeeld gericht op de *output van de gemeente* en haar partners of op de *maatschappelijke effecten* die daarmee bereikt moeten worden? Dat laatste is een aanzienlijk lastiger opgave dan het eerste, omdat de maatschappelijke effecten niet alleen door de output van de veiligheidspartners beïnvloed worden, maar ook door tal van andere factoren.

De ervaring leert dat het in de veiligheidspraktijk van alledag van gemeenten niet altijd even gemakkelijk is het beleid van zo'n solide 'ruggengraat' te voorzien. De tijd die daarvoor beschikbaar is, is vaak gelimiteerd, de beschikbare expertise eveneens. De schaalgrootte van een gemeente kan daarbij een rol spelen: naarmate een gemeente groter is kan een gemeente immers meestal over meer (uiteenlopende vormen van) expertise beschikken.

Een complicerende factor is ten slotte dat het begrip 'effectiviteit' in het veiligheidsbeleid verschillende betekenissen heeft. Dat geldt zeker op het niveau van individuele interventies. Die kunnen gericht zijn op het *voorkomen* van onveiligheid, maar ook op het *terugdringen* ervan. Of op het verbeteren van de zogenaamde *objectieve veiligheid*, soms op de *subjectieve veiligheid* (de veiligheidsbeleving). Helemaal lastig wordt het nog eens dat dezelfde interventie in de ene context een heel andere – soms zelfs tegengestelde – uitwerking kan hebben dan in de andere.

Soms zijn ook interventies van belang die alleen maar duidelijk maken dat een bepaald probleem gehoord en gezien wordt, zodat daarmee *vervolgens* andere maatregelen mogelijk worden die op het probleem zelf ingrijpen. Ook dat stelt de effectiviteitsdiscussie weer in een heel ander licht.

Tenslotte geldt dat de voorkennis over wat (in een specifieke situatie) wel en niet effectief is sterk verschilt bij de uiteenlopende partijen die bij de ontwikkeling en uitvoering van het veiligheidsbeleid betrokken zijn. Dat kan ook betekenen dat een interventie als effectief kan worden gezien niet omdat deze direct of indirect bijdraagt aan het verbeteren van de veiligheid, maar om bijvoorbeeld het sluiten van coalities mogelijk te maken, waardoor *vervolgens* weer andere interventies mogelijk worden.

Precisie over wat in welke situatie onder welke effectiviteit verstaan wordt (en wat dan daarover bekend is) kan 'richtingenstrijden' over wat wenselijk is enigermate verminderen, zonder deze overigens ooit geheel te voorkomen.

Norm: Beleidslogica is plausibel

Er is in Zuidplas aandacht voor de vraag 'wat werkt'. Er zijn praktijkvoorbeelden aangetroffen waaruit blijkt dat de gemeente aanpakken selecteert die bewezen effectief zijn en aanpakken met ongewenste neveneffecten juist niet invoert. Er is echter geen overkoepelende beleidslogica aangetroffen over interventies, resultaten en beoogde maatschappelijke effecten.

Toetsingscriterium

D2a. Causale relaties tussen interventies en beoogde resultaten (output) zijn gebaseerd op plausible aannames,
en

D2b. Causale relaties tussen resultaten en beoogde maatschappelijke effecten (outcome) zijn gebaseerd op plausible aannames

De gemeente heeft als uitgangspunt dat alleen aanpakken die werken worden gecontinueerd. Een voorbeeld waaruit blijkt hoe de gemeente denkt over de aanpak van onveiligheid is de leus: 'Preventief waar het kan, repressief waar het moet'. De keuze om surveillance door politie en handhavers te richten op *hotspots* kan rekenen op een stevig fundament in de criminologische literatuur over *evidence based policing*. De informatievoorziening door politie over inbraakpreventie ('Tent in de wijk') werd alleen aangeboden op plekken waar animo bij de bewoners aanwezig was. Dat zijn voorbeelden die laten zien dat er niet 'op de automatische piloot' wordt gewerkt, maar dat er wordt gekozen voor maatwerk: een aanpak waar ook een solide wetenschappelijke basis aan ten grondslag ligt. Ook de politie doet haar best interventies te selecteren waarvan het plausibel is dat deze de gewenste output en outcome opleveren. Dat doet de politie door optimaal te sparren met de basisteams in de directe omgeving over welke aanpakken effectief zijn en welke niet. Binnen de politieorganisatie zelf zijn ook stappen in de goede richting gezet: eerst werd de filosofie van probleemgericht politiewerk—een bewezen effectieve aanpak van criminaliteit—niet actief ondersteund door iedereen in de organisatie. Inmiddels is dat wel het geval. De gemeente heeft de politie input voor de kadernota gevraagd en die heeft bewezen effectieve aanpakken met de gemeente gedeeld.

Dat alles levert wellicht een soort *beleidslogica-by-doing op*, maar is nog geen overkoepelend beeld hoe aanpakken tot resultaten moeten leiden waardoor beoogde maatschappelijke effecten worden bereikt. In de veiligheidskadernota staat wel dat alleen werkende interventies worden toegepast, maar dat zou voor zich moeten spreken. Er is geen overkoepelende beleidslogica waar het veiligheidsbeleid op is gebaseerd. Een raadslid merkte op dat de filosofie onder het veiligheidsbeleid beperkt is waardoor kansrijke interventies buiten beeld blijven: 'Waarom kiezen voor verkeershandhaving als we de weg ook zo kunnen ontwerpen dat niemand harder dan vijftig *kán* rijden?' Een medewerker van de politie vond dat de gemeente meer gebruik moet maken van bewezen effectieve aanpakken in andere gemeenten: 'Beter slim gejat dan slecht bedacht', zou het uitgangspunt moeten zijn.

D2c. Er is aandacht voor ongewenste neveneffecten

In de documentatie van de gemeente staat niets op papier over ongewenste neveneffecten. Dat betekent echter niet automatisch dat er in de praktijk helemaal geen aandacht voor kan zijn. Dat blijkt uit de casus van de informatieborden op straat die mensen wijzen op het risico op inbraken: de 'matrixborden'. Die borden werden in Zuidplas niet geplaatst na een interne discussie: de verwachting was dat dit onveiligheidsgevoelens zou kunnen aanwakkeren terwijl het lage aantal inbraken de inzet niet rechtvaardigde.

3.3 Uitvoering

Norm: Uitvoering is adequaat

Zuidplas heeft geen echte tekorten aan mensen en middelen voor vormgeving en uitvoering van het veiligheidsbeleid. De beschikbare capaciteit bepaalt het ambitieniveau in de uitvoering en als het niet meer gaat, wordt de capaciteit uitgebreid. Maar dat geldt alleen binnen de gemeente, niet binnen de politie: daar zijn concrete voorbeelden gegeven van capaciteitstekorten voor verkeershandhaving en de persoonsgerichte aanpak.

Toetsingscriteria

D3a. Voldoende mensen en middelen (inclusief informatie en bevoegdheden) voor vormgeving van het beleid

Over het algemeen is de beschikbare capaciteit net voldoende om te doen wat nodig is voor het vormgeven van het integrale veiligheidsbeleid, zo bleek uit de gesprekken.

D3b. Voldoende mensen en middelen (inclusief informatie en bevoegdheden) voor uitvoering van het beleid

Er zijn voldoende mensen en middelen binnen de gemeente voor de uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid, vooral omdat de beschikbare capaciteit het ambitieniveau bepaalt. Zoals iemand vanuit de gemeente zei: 'Je hebt als Zuidplas voor vier boa's genoeg werk, voor zes ook wel, voor acht ook nog wel'. Maar de gemeente redeneert dus andersom: de prioriteitenkeuze wordt gebaseerd op de beschikbare capaciteit. Als vervolgens in de uitvoering zou blijken dat het echt niet gaat met het aantal medewerkers, dan wordt de capaciteit uitgebreid zoals in 2018 toen er een extra buitengewoon opsporingsambtenaar is aangenomen.

De gemeente heeft ook andere 'uitvoerders' nodig, met de politie als de belangrijkste partner. Meerdere gesprekspartners lieten weten dat de politie te weinig capaciteit heeft. De sluiting van het politiebureau in Zuidplas kwam vaak ter sprake in de gesprekken voor dit onderzoek. Men maakt zich zorgen over aanrijtijden als hulpdiensten en handhavers van de ene kant van de gemeente naar de andere kant moeten. Ook voor het tegengaan van verkeersoverlast—een van de grootste ergernissen van bewoners—is volgens een gesprekspartner te weinig capaciteit bij de politie. De gemeente kan daar naar eigen zeggen niets aan doen omdat buitengewoon opsporingsambtenaren grotendeels alleen bevoegd zijn voor 'stilstaand verkeer'. Als de politie dit laat liggen, gebeurt het dus niet. Een derde consequentie van capaciteitsgebrek die uit dit onderzoek naar voren komt, is dat deelname van de politie aan overleggen in het kader van de persoonsgerichte aanpak erbij inschiet door personeelstekort.

D3c. Interventies en strategieën worden juist uitgevoerd naar plaats, tijd en intensiteit, en

D3d. Beleid zoals geformuleerd (soll) is congruent met beleid zoals uitgevoerd (ist)

Het onderzoek heeft geen signalen opgeleverd dat het beleid zoals geformuleerd niet congruent is met het beleid zoals uitgevoerd. De Veiligheidsregio merkt wel op dat de bevolkingszorg voor fysieke veiligheid in de uitvoering voorheen een sluitpost was geworden. De crisisorganisatie Hollands Midden heeft 'achterstallig onderhoud' weggewerkt door (*peer*) reviews en een verbeterde onderlinge samenwerking tussen de vier gemeenten op dit terrein. Daardoor heeft het onderdeel bevolkingszorg (en dat is waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn tijdens crises) de afgelopen jaren veel aandacht gekregen en zijn er goede stappen gezet, aldus de Veiligheidsregio. Het beleid zoals het op papier staat is daar dus inmiddels ook weer congruent met het beleid zoals dat wordt uitgevoerd. Een ander voorbeeld waar beleid en praktijk met elkaar overeenstemmen is op het doel de zichtbaarheid van politie en handhavers te vergroten. Het onderzoek laat zien dat deze ambitie uit het veiligheidsbeleid ook echt is doorgedrongen in de praktijk: een politieman vertelde dat hij na een nachtelijke surveillanceronde een bericht daarover verzond via Twitter. De boa's passen hun routes en roosters

aan om niet alleen daar te zijn waar ze problemen verwachten, maar ook daar waar veel mensen zijn. In die zin zijn politie en handhavers dus bewust bezig met het vergroten van hun zichtbaarheid.

3.4 Monitoring

Norm: Monitoring is adequaat

De gemeente Zuidplas verzamelt, ordent en bespreekt met grote regelmaat informatie over de actuele veiligheidssituatie. Dat leidt ook tot bijsturing in de praktijk. Bijsturing op basis van uitkomsten van 'meten en weten' is niet waargenomen: de gekozen informatiebronnen zijn daar ook niet optimaal geschikt voor.

Toetsingscriteria

D4a. Er is sprake van periodieke monitoring

In het Integrale Veiligheidsplan van Zuidplas is opgenomen dat monitoring van de uitvoering cruciaal is om zicht te krijgen op de mate waarin doelen en ambities worden gerealiseerd. De monitoring doet de gemeente in samenwerking met veiligheidspartners, waarbij ook analyses worden gemaakt van achterliggende oorzaken en onderliggende patronen. Eenmaal per jaar wordt de voortgang op de in de veiligheidskadernota gekozen doelen in een zogenaamd *Veiligheidsbeeld* gepresenteerd aan de gemeenteraad. Daarnaast is er een wekelijks intern veiligheidsoverleg waar recente cijfers van de politie worden besproken.

D4b. Waar nodig wordt het beleid aangepast op basis van uitkomsten van 'meten en weten'

De afdeling veiligheid van de gemeente voert 'vrijwel continu' gesprekken met partners. Op basis daarvan stuurt de gemeente de uitvoering bij binnen de kaders die door gemeenteraad en bestuur zijn gesteld. Met het RIEC wordt deelgenomen aan een 'ondermijningstafel' waar het gaat over georganiseerde criminaliteit en andere minder zichtbare vormen van criminaliteit. Het beleid wordt dus bijgestuurd op basis van gesprekken; dat het beleid ook wordt bijgestuurd op basis van 'meten en weten' is niet gebleken. De huidige informatiebronnen zijn niet ideaal voor bijsturing. In de veiligheidskadernota staat dat het doel is om criminaliteit terug te dringen en dat dit doelbereik wordt gemeten aan de hand van het aantal aangiften. Maar het aantal aangiften kan ook dalen als mensen minder aangifte doen, bijvoorbeeld omdat ze het politiebureau te ver weg vinden. De lokale politiechef heeft van de burgemeester het verzoek gekregen cijfers aan te leveren die beter bruikbaar zijn om te bepalen of de uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid op schema ligt.

3.5 Samenwerking en regie

Norm: Adequate regie en afstemming met andere actoren

De gemeente neemt de regie door andere partijen elkaar te laten opzoeken, zoals politie en zorg. Er is constructief overleg tussen alle partijen en er wordt veel geïnvesteerd in het onderhouden van persoonlijke contacten. RIEC en OM signaleren enkele problemen met informatiedeling, maar die gelden voor meerdere gemeenten en niet specifiek voor Zuidplas.

Toetsingscriteria

D5a. Beleidsontwikkeling en uitvoering geschieden in constructief overleg met relevante andere actoren,

D5b. Taakverdeling tussen gemeente en partners (met name politie) is helder en congruent met wat uit oogpunt van het beleid nodig is

Regie is, aldus een van de gesprekspartners binnen de gemeente, dat je door op persoonlijk niveau veel met elkaar te praten zorgt dat andere partijen elkaar opzoeken, zoals politie en zorg. Ze geven dus sturing aan de samenwerking: 'Wij gaan niet over de politie, dus die moet je verleiden en dat doen we dan ook'. Professionals binnen en buiten de gemeente erkennen dat er een stevig netwerk is met veel persoonlijke contacten: daar wordt veel in geïnvesteerd. De lijntjes tussen politiek, beleid en uitvoering zijn zeer kort in Zuidplas. Daar is in de beleidsafdeling veiligheid veel aandacht voor, maar ook de burgemeester zelf heeft intern en extern een belangrijke rol gespeeld volgens de raadsleden waar wij mee spraken 'door veiligheid op de kaart te zetten'.

Er is een hechte samenwerking tussen de beleidsmedewerkers van de gemeente Zuidplas en de politie: op het niveau van wijkagenten, maar ook daarboven op het niveau van het team, de sector en de eenheid. De politie in het basisteam, dus voor Zuidplas én Waddinxveen, signaleert zaken waar strafrechtelijk (nog) niets mogelijk is, maar waarover wel een advies aan de gemeente kan worden gegeven, bijvoorbeeld om een aangevraagde vergunning niet te verlenen of om bestuursrechtelijk in plaats van strafrechtelijk te handhaven. Gemeente en politie zijn zo samen gericht op een gemeenschappelijk doel en complimenteren elkaar daar ook over.

Tussen de gemeente en Veiligheidsregio is de samenwerking voor wat betreft de beleidsontwikkeling en de taakverdeling in de uitvoering in orde. Het beleid van de Veiligheidsregio wordt 'twee kanten op ontwikkeld' en daarbij is er niet alleen ruimte voor input van beleidsmedewerkers, maar ook voor de gemeenteraad. 'In wisselwerking tussen gemeente en Veiligheidsregio komen we er altijd wel uit'. Onderwerpen waar de Veiligheidsregio zelf 'een slinger' aan geeft worden door de gemeente in de plannen verwerkt.

Er zijn ook enkele knelpunten gesignaleerd door partners van de gemeente. Ten eerste vond het RIEC dat de bewustwording op het gebied van ondermijning moeilijk gaat en de aanpak van dit probleem in de weg staat. Specifiek op het punt van het delen van informatie is er volgens hen meer regie nodig door de gemeente die uit angst voor overtreden van de Algemene Verordening Gegevensbescherming té terughoudend zou zijn. Dat geldt voor de vier gemeenten in dit onderzoek, dus niet specifiek voor Zuidplas. Hierbij speelt uiteraard ook mee dat zowel ondermijning als de AVG relatief nieuwe aandachtsterreinen zijn waarop de samenwerking nog moet groeien.

Het OM vindt dat de gemeenten in dit gebied, dus ook de buurgemeenten van Zuidplas, niet vaak genoeg terugkoppelen als er bestuurlijk urgente zaken spelen. Veilig Thuis, tot slot, vindt dat de vier gemeenten waar dit onderzoek zich op richt hun regierol in de combinatie van zorg en veiligheid nog beter kunnen spelen. De gemeente is een schakel in een keten en in de veiligheidskadernota wordt volgens deze organisatie niet verder gekeken dan de eerstvolgende schakel, terwijl de hele keten onder de regie van de gemeente valt. Het is van belang dat burgemeester (openbare orde) en wethouder (zorg) het eens worden over de gewenste aanpak en met één mond naar buiten spreken: anders moeten externe partners op meerdere borden tegelijk schaken.

3.6 Communicatie

Norm: Congruentie communicatie

Het onderzoek levert geen indicaties op dat communicatie haaks staat op het gekozen beleid. Wel zijn er enkele suggesties voor verbetering gedaan: betere afstemming tussen gemeente en OM en beter uitleggen waarom de politie soms prioriteit geeft aan problemen waar burgers relatief weinig van merken.

Toetsingscriterium

D6a. Communicatie en discours van gemeente en partners zijn congruent met het gekozen beleid

De medewerkers van het team Veiligheid gebruiken allerlei media om inwoners te informeren over veiligheid: social media, kranten, regionale media, elke vier maanden een persconferentie en de groep Zuidplas Veilig voor buurtcoördinatoren. In die communicatie wordt altijd als richtsnoer gekozen voor de vier prioriteiten uit de veiligheidskadernota. Ook volgens de Veiligheidsregio zit er nooit licht tussen wat zij communiceren en wat de gemeente naar buiten brengt: niet qua structurele aanpak, maar ook niet in incidentele gevallen. Bij incidenten is er namelijk ook altijd afstemming tussen de lokale gemeentelijke bevolkingszorg en de regionale crisisorganisatie.

Uit de analyse van de lokale media blijkt ook geen discrepantie tussen de communicatie van de gemeente en die berichtgeving. Verkeersveiligheid en ernstige incidenten, zoals 'poging kraak juwelier', 'politiehelikopter zoekt ontsnapte inbrekers' en een storing bij 112, krijgen de meeste aandacht. Daarnaast valt op dat er, in vergelijking met de drie andere gemeenten in dit onderzoek, vrij vaak aandacht is voor het aantal beschikbare politiemensen voor Zuidplas en dan met name over de aanrijtijden, zoals in het artikel met de titel 'Burgemeester wil verklaring van politie over aanrijtijden'. Dat zijn onderwerpen waar de gemeente zelf ook over communiceert en wat dat betreft is er dus sprake van congruentie in de communicatie.

We hebben twee verbeterpunten gehoord op deze norm. Ten eerste van een wijkagent die vindt dat de gemeente beter aan burgers zou moeten uitleggen waarom problemen als ondermijning soms meer aandacht krijgen dan bijvoorbeeld burenruzies. Dat zou de tevredenheid over de politie vergroten. De gemeente merkt op dat de politie zelf verantwoordelijk is voor de tevredenheid over de politie. De tweede opmerking kwam van het OM waar men een steviger verbinding zou willen tussen de afdeling communicatie van de gemeente enerzijds en de persvoorlichters van het OM anderzijds. Dit geldt echter voor alle vier de gemeenten in dit onderzoek en concrete aanwijzingen dat hier de afgelopen jaren iets verkeerd is gegaan zijn niet gevonden.

3.7 Doelmatigheid

Norm: Doelmatigheid speelt belangrijke rol

In het gemeentelijke veiligheidsbeleid van Zuidplas speelt doelmatigheid niet of nauwelijks een rol. Dat geldt voor de vastgestelde documenten, maar ook voor gesprekken binnen de gemeente of tussen de gemeente en haar partners in het veiligheidsdomein: doelmatigheid is geen onderwerp van gesprek.

Toetsingscriteria

D7a. Keuze van strategieën en interventies is gebaseerd op afweging doelmatigheid van verschillende varianten

In de kadernota over veiligheid komt doelmatigheid niet expliciet aan bod. Het woord 'efficiënt' komt één keer voor: "Actuele en betrouwbare informatie is de basis voor de effectieve- en efficiënte inzet van mensen en middelen voor veiligheid en leefbaarheid." Die ambitie wordt niet concreet uitgewerkt in de rest van het document. Volgens een medewerker van de gemeente speelt doelmatigheid in de praktijk wel degelijk een rol. De Veiligheidsregio was echter de enige instantie die een concreet voorbeeld van activiteiten ter vergroting van de doelmatigheid kon geven. De Veiligheidsregio wees de gemeenten in dit deel van het Groene Hart op de mogelijke efficiencywinst bij bluswatervoorziening en op het feit dat *first responders* meer kunnen doen dan alleen hun eigen taak: de politie kan meer assisteren bij brand en ongevallen, de brandweer kan meer helpen bij ongevallen. Uit de andere gesprekken komen geen signalen dat doelmatigheid een onderwerp van gesprek is geweest of zal worden binnen de gemeente of in gesprekken van de gemeente met partners.

D7b. Het uitgangspunt is 'zo veel als nodig, zo weinig als mogelijk'

In de vastgestelde documenten speelt dit uitgangspunt geen rol. In de gesprekken zijn geen voorbeelden gegeven van efficiency-denken op een uitzondering na: het team Veiligheid van de gemeente houdt bewust een zekere mate van 'schaarste' in stand binnen veiligheid. Dat zorgt er volgens een van hen voor dat mensen creatief blijven nadenken hoe ze handhaving en toezicht zo efficiënt mogelijk kunnen inrichten. Veilig Thuis heeft kritiek op het gebrek aan doelmatigheid bij de gemeente bij sommige veiligheidsproblemen die men 'koste wat het kost' wil aanpakken. Dat is niet conform het uitgangspunt 'zo weinig als mogelijk'. Dit kritiekpunt ging overigens niet specifiek over Zuidplas, maar over alle gemeenten in de regio.

D7c. Er is regie om tijdens vormgeving, uitvoering en controle van beleid de doelmatigheid te bewaken

Het onderzoek levert geen indicaties op dat de gemeente de regie neemt om de doelmatigheid te bewaken tijdens vormgeving, uitvoering en controle van beleid.

3.8 Rollen Raad en College

Norm: Juiste rollen en taken Raad en College

Het onderzoek laat overwegend tevredenheid zien over de rolverdeling tussen gemeenteraad en bestuur. Dat geldt echter vooral voor de volksvertegenwoordigende en controlerende rol van de gemeenteraad en minder voor de kaderstellende rol: een deel van de raadsleden vindt dat er te weinig ruimte is om een brede discussie te voeren over veiligheid. Raad en College zijn er over het algemeen op gericht elkaar in stelling te brengen en waarde toe te voegen aan elkaar.

Toetsingscriteria

R1a. Raad is kaderstellend

Bij het opstellen van het integrale veiligheidsbeleid hebben bestuur en ambtelijke organisatie drie uitgangspunten uit het actuele coalitieprogramma verwerkt in de kadernota over veiligheid. Aangezien het coalitieakkoord uit de gemeenteraad komt is dat een manier waarop de gemeenteraad, zij het indirect, de kaders stelt. Raadsleden hebben daarnaast ruimte van het bestuur gekregen om te reageren op een conceptversie van het Integrale Veiligheidsplan. Daarover zei een raadslid: 'Onze opmerkingen zijn allemaal meegenomen. We hebben veel invloed.' Ook de politie en de Veiligheidsregio hebben raadsleden de mogelijkheid geboden invloed te hebben op hun beleidskeuzes. Ook in die zin is de raad dus kaderstellend voor het veiligheidsbeleid, overigens zonder dat zij daar formeel de bevoegdheid oer hebben.

R1b. Raad is controlerend

In de meerjarige veiligheidskadernota staat: "Eenmaal per jaar wordt het veiligheidsbeeld en de voortgang van de uitwerking van deze kadernota gepresenteerd aan de gemeenteraad." De controlerende rol van de gemeenteraad is dus geborgd in een vastgesteld beleidsstuk. Naast de meerjarige kadernota over veiligheid, neemt de gemeenteraad ook haar controlerende rol in debatten over de jaarlijkse perspectiefnota en voorjaarsnota.

Dat er formeel ruimte is voor de controlerende rol van de Raad is volgens sommige raadsleden niet voldoende om die controlerende rol ook echt goed te kunnen invullen. Een raadslid gaf tijdens het raadsdebat waarin de kadernota werd besproken aan niet tevreden te zijn over de doelstellingen: 'We kunnen niet sturen, het is daar niet SMART genoeg voor geformuleerd.' De burgemeester gaf als antwoord dat de kadernota zich daar minder voor leent. Uit een gesprek met de raadsleden enkele maanden later bleek dat zij dat toch liever anders zien: de kadernota moet juist wel alle informatie bevatten waarmee het veiligheidsbeleid kan worden gemonitord en indien nodig bijgestuurd. *R1c.*

Raad is volksvertegenwoordigend

Zoals gezegd hebben raadsleden invloed gehad op de gekozen prioriteiten en daarbij hebben zij onderwerpen toegevoegd waar bewoners om vroegen. Daarnaast hebben raadsleden en burgemeester en wethouders regelmatig informeel en formeel contact met elkaar. Raadsleden lieten weten dat zij tijdens die contacten signalen uit de samenleving doorgeven.

R1d. Rol- en taakverdeling Raad en College zijn gericht op elkaar in stelling brengen en op waarde toevoegen

Gemeenteraad en College zijn gericht op waarde toevoegen aan elkaars werk, zo blijkt uit dit onderzoek. Vanuit de ambtelijke organisatie wordt wel opgemerkt dat dit het beste lukt in de periode direct na de verkiezingen: 'Totdat coalitie en oppositie zich van elkaar scheiden, wordt de raad echt in positie gebracht door het college.' De raadsleden bevestigden dat. In die periode is een bijeenkomst bij de brandweerkazerne georganiseerd door de gemeente om de (deels nieuwe) raadsleden letterlijk en figuurlijk mee te nemen in veiligheid. Daarnaast is er jaarlijks een informatiesessie over integrale

veiligheid met gemeentelijke en bovengemeentelijke partners als politie en brandweer, waarin raadsleden de ruimte krijgen van het bestuur om hun rol te nemen.

Twee raadsleden zijn van mening dat de kadernota over veiligheid niet uitnodigt tot een brede discussie over integrale veiligheid: 'Er staat te weinig in.' Dat het College stelt dat er ook tijdens de debatten over de voorjaarsnota en perspectiefnota over integrale veiligheid kan worden gesproken is waar, maar op die momenten is er volgens hen niet voldoende ruimte om er echt goed op in te gaan. De kritiek op dit punt gaat echter over de grote lijnen van het meerjarige veiligheidsbeleid: in de dagelijkse praktijk vinden raadsleden wel degelijk dat ze in stelling worden gebracht door het college. Fractievoorzitters worden als het nodig is tussentijds geïnformeerd door de burgemeester over specifieke onderwerpen en dat wordt gewaardeerd. Soms is er zelfs direct contact tussen raadsleden en de ambtelijke organisatie als er een actueel probleem is. In die gevallen gaan de beleidsmedewerkers er volgens de raadsleden altijd meteen mee aan de slag—als ze er al niet mee bezig waren.

3.9 Rechtmatige taakinvulling en samenwerking

Norm: Rechtmatige taakinvulling en samenwerking

Er zijn geen aanwijzingen dat de manier waarop gemeente en haar partners invulling geven aan de taken en verantwoordelijkheden van het veiligheidsbeleid strijdig is met wet- en regelgeving.

R2a. De manier waarop gemeente en haar partners taken en verantwoordelijkheden in het kader van het veiligheidsbeleid invulling geven is niet strijdig met wet- en regelgeving

De gesprekken en andere bronnen leveren geen aanwijzingen op voor strijdigheid van (de invulling van) het beleid met wet- en regelgeving.

4 Verdieping

4.1 Nationale Politie

Sinds 1 januari 2013 heeft Nederland een nationale politie: de 26 oude politiekorpsen gingen op in één nationaal politiekorps, verdeeld in tien regionale eenheden en een landelijke eenheid onder een eenhoofdige leiding. De regiokorpsen Haaglanden en Hollands Midden werden samengevoegd in de nieuwe Eenheid Den Haag. Het doel van de reorganisatie was bureaucratie en 'bestuurlijke drukte' verminderen en de opsporing effectiever maken. De complexe personele reorganisatie had gevolgen voor alle 65.000 politiemedewerkers: velen moesten naar een nieuwe functie solliciteren omdat de oude functie werd opgeheven. De kosten vielen twee keer zo hoog uit als verwacht en de einddatum moest in 2015 worden verschoven naar 2018.

In Zuidplas heeft de reorganisatie gevolgen gehad: zowel voordelen als nadelen. Er is in het kader van de reorganisatie in de formatie gesneden en daardoor is er substantieel minder politie. Er moet nu een groter gebied met minder menskracht worden bestreken. Dat maakt de kans op aanhoudingen op heterdaad veel kleiner. Het leidt volgens een andere gesprekspartner ook tot onvoldoende capaciteit voor de aanpak van ondermijning. Een politiefunctionaris had het idee dat de meeste mensen de vorming van de Nationale Politie met de daarbij horende sluiting van het bureau in Zuidplas uiteindelijk als een negatieve ontwikkeling zien. Maar hij voegde daar onmiddellijk aan toe dat goede politiezorg niet in gebouwen, maar in professionals zit. De sluiting van het politiebureau was inderdaad een onderwerp dat in veel gesprekken aan de orde kwam. Daarnaast, aldus een gemeentelijke medewerker, zijn gesprekken met de politie door de schaalvergroting ook 'stroperiger' dan in de tijd dat er nog een politiebureau in Zuidplas was.

Anderzijds erkent bijna iedereen dat er nog altijd goede politiezorg beschikbaar is voor Zuidplas. Dat komt niet alleen door de inspanningen van de medewerkers, maar deels juist ook door de reorganisatie. Door de schaalvergroting zijn er veel meer mogelijkheden om snel 'op te schalen' bij problemen. Bij dit soort mogelijke verstoringen van de openbare orde is in de reactie van de politie 'absoluut een verbetering' te zien. Daarnaast is gekozen voor het concept van 'vernieuwend werken'. Dat houdt in dat er wordt begonnen met de vraag wat het publiek van de politie vraagt, waarna uitvoerende medewerkers zelf, en dus niet planners of beleidsmedewerkers, bedenken hoe ze dat kunnen organiseren.

Alles overziend is het beeld dus genuanceerd. Er zijn reële nadelen verbonden aan de vorming van de Nationale Politie. De sluiting van het bureau in Zuidplas is het duidelijkste voorbeeld. Maar er blijven ook voordelen te zijn.

4.2 De Drie D's

Op 1 januari 2015 kregen gemeenten er verantwoordelijkheden bij omdat in het sociale domein drie decentralisaties werden doorgevoerd. De Participatiewet (werk en inkomen), de Jeugdwet (jeugdzorg, jeugd GGZ, passend onderwijs) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (zorg, bijzondere ziektekosten, extramurale verpleging, e.d.). Deze drie grote decentralisaties hangen sterk met elkaar samen omdat de doelgroepen elkaar deels overlappen. Daarom worden ze beleidsmatig en organisatorisch vaak in samenhang gezien. Ze stellen gemeenten in staat integraler beleid te voeren en hun regierol te versterken. Voor zogenaamde 'multiproblematiek' is het concept van 'één gezin, één plan, één regisseur' ontwikkeld om te voorkomen dat instanties en hulpverleners langs elkaar heen werken.

Gesprekspartners die hier zicht op hebben spreken vrijwel unaniem over een grote verbetering voor de effectiviteit van het veiligheidsbeleid, vooral door de koppeling tussen veiligheid en zorg. De samenwerking verloopt in elke gemeente in dit onderzoek gemakkelijker en de informatiepositie is verbeterd. Ook is er een betere kennisbasis voor het vormgeven en uitvoeren van het beleid, waaronder het adequaat reageren op incidenten. De gemeente Zuidplas werkt voor verantwoording binnen zorg met een innovatief concept. De sturing en financiering worden niet meer gebaseerd op output in de

vorm van contactmomenten, trajecten – een ‘carrousel van verantwoordingsinformatie’. Het gaat in de gemeente Zuidplas om maatschappelijk resultaat. Interventies staan niet op zichzelf, maar werken door in het ‘systeem’ van werk, inkomen, welzijn en wonen van cliënten. In die zin zijn de twee werelden van veiligheid en zorg dichterbij elkaar gekomen.

Anderzijds zijn er ook zorgen, zoals over de richting van de informatiestroom. Er gaat meer informatie van veiligheid richting zorg (bijvoorbeeld meldingen van het Veiligheidshuis of van Veilig Thuis naar gezinscoaches), dan andersom. Het is algemeen bekend dat niet iedereen in de wereld van de zorg de meerwaarde van samenwerking met de politie ziet: ‘Als je aangifte doet bij de politie, maak je de problemen voor dat gezin alleen maar groter’, verwoordde een gesprekspartner die opvatting. Ook andersom zijn er, overigens in heel Nederland, nog hardnekkige barrières. De politie vindt vaak dat zorginstellingen hun rol niet voldoende oppakken waardoor de politie nog steeds te veel ‘het laatste honk’ is. Desondanks is iedere respondent in dit onderzoek het er over eens: alles overziend is er nu reeds een grote vooruitgang merkbaar.

Financieel moet echter in elk geval gesproken worden van een grote *achteruitgang*. De impact op de gemeentebegroting is groot en baart zorgen. Een zware last om te dragen voor een gemeente van deze omvang en een probleem dat bestuur en gemeenteraad in elke gemeente in dit onderzoek voor grote uitdagingen stelt.

4.3 Aanpak woninginbraken

Drie van de vier gemeenten uit het verzorgingsgebied van de Groene Hart Rekenkamer kenden tot voor kort een relatief hoog aantal woninginbraken (afgezet tegen hun bevolkingsomvang) Gouda, Bodegraven-Reeuwijk en Waddinxveen. Daarin waren zij niet uniek: het aantal woninginbraken in meerdere gemeenten van het politiedistrict waaronder zij ressorteerden was hoog. De trend in de ontwikkeling van het aantal woninginbraken week af van de landelijke trend, die al vanaf eind 2013 een daling liet zien.

In het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO) werd daarom in 2017 besloten de aanpak van woninginbraken te intensiveren. De burgemeester van Bodegraven-Reeuwijk nam daarbij de functie van portefeuillehouder woninginbraken op zich. Gemeenten die een bovengemiddelde woninginbraakdruk kenden zouden hun aanpak intensiveren, daarbij ondersteund door het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid en de analyse-afdeling van de politie-eenheid Den Haag. Een eerder vanuit de politie-eenheid Den Haag ontwikkelde *evidence-based* werkwijze vormde de leidraad voor de aanpak. Deze ‘Best of Three Worlds’ werkwijze gaat uit van een probleemgerichte aanpak, nadrukkelijk informatie-gestuurd, waarin ook burgers zelf worden betrokken.

Drie van de vier gemeenten in dit onderzoek kenden een bovengemiddelde inbraakdruk en namen aan de intensivering van de woninginbraakaanpak deel (met in 2016 13 tot 20 inbraken per 1.000 inwoners terwijl het gemiddelde in de eenheid op dat moment op 8 lag). Zuidplas scoorde, met 6 inbraken per 1.000 inwoners, aanmerkelijk onder het regionaal gemiddelde en viel formeel niet onder de geïntensiveerd aanpak, wat echter niet betekende dat in de gemeente niet nog eens naar de aanpak werd gekeken. De gemeente Zuidplas intensificeerde binnen de hierboven beschreven kaders de aanpak van woninginbraken. In de veiligheidskadernota staat dat er gerichte preventieve acties zijn gehouden: witte voeten, looprondes van buurtpreventieteam en een donkere dagen offensief.

Analyses van de woninginbraak-problematiek lieten overigens zien dat de woninginbraken in de drie ‘bovengemiddeld’ scorende gemeente niet verklaard konden worden uit één, gebiedsbrede problematiek. In Gouda konden zij vooral verklaard worden uit een weerbarstige problematiek van jongeren uit de wat bijzondere Marokkaanse gemeenschap in Gouda. Bodegraven-Reeuwijk werd, door haar specifieke ligging, vooral geconfronteerd met zogenaamd ‘mobiel banditisme’: inbrekers van elders, die in plaatsen vlak langs de snelweg hun slag slaan. Waddinxveen kende een lokale jeugdgroep die voor veel woninginbraken zorgde.

Vanaf 2017 begint het aantal woninginbraken aanmerkelijk te dalen. Het politiedistrict verwerft zich daarmee in dat jaar zelfs de zogenaamde *Harm Alarmbokaal*, voor het politiedistrict dat landelijk gezien in één jaar de grootste daling van het aantal woninginbraken tot stand heeft gebracht. Insiders manen daarbij tot bescheidenheid: de grote daling kon immers niet alleen verklaard worden uit de grotere *activiteit* die nu aan de dag werd gelegd, maar ook door de relatieve *inactiviteit* die daaraan voorafging.

Gemiddeld gezien is de woninginbraakdruk in de hele politie-eenheid gedaald van 8 per 1.000 in 2016 naar 6 per 1.000 in 2017 en zelfs 5 per 1.000 in 2018. De gemeente Zuidplas bleef in die jaren min of meer op hetzelfde niveau van 6 per 1.000, soms even 5 per 1.000. De aanpak in de naburige gemeenten lijkt dus niet geleid te hebben tot een substantieel 'waterbedeffect' richting Zuidplas.

Medio 2019 is afgesproken een volgende slag te maken in de aanpak, waaraan alle gemeenten die een hogere woninginbraakdruk kennen dan het gemiddelde aan mee kunnen doen. Zuidplas zit daar precies op en zal daarom meedoen aan de volgende slag in intensivering. De politie wil steeds meer richting preventie. Voor de jaren vanaf 2019 is gekozen voor de inzet van 'diverse instrumenten', gerichte surveillance van politie. Ook de gemeentelijke handhavers van Zuidplas worden ingezet op plaatsen en tijdstippen waarop sprake is van een concentratie van woninginbraken. Daar worden ook gerichte preventie-adviezen gegeven, onder andere via social media. Samen met de politie wil de gemeente een bijdrage leveren aan het verhogen van de pakkans van daders in Zuidplas.

Bijlagen

A. Normenkader

Het veiligheidsbeleid is in kaart gebracht (en wordt door de Rekenkamer beoordeeld) aan de hand van het onderstaande normenkader. Op het meest abstracte niveau is het veiligheidsbeleid getoetst op twee aspecten: doelmatigheid en rechtmatigheid. De twee thema's zijn uitgewerkt in negen normen, die vervolgens concreet zijn gemaakt in toetsingscriteria.

Thema	Norm	Toetsingscriterium
Doelmatigheid (= effectiviteit + efficiency)	D1. Beleid is gericht op daadwerkelijke veiligheidssituatie	D1a. Er is een actueel, betrouwbaar en valide beeld van de veiligheidssituatie
		D1b. Thema's, prioriteiten en doelstellingen zijn gericht op daadwerkelijke veiligheidssituatie
		D1c. Er is aandacht voor toekomstige ontwikkelingen
		D1d. Er is begrip voor de context
	D2. Beleidslogica is plausibel	D2a. Causale relaties tussen interventies en beoogde resultaten (output) zijn gebaseerd op plausibele aannames
		D2b. Causale relaties tussen resultaten en beoogde maatschappelijke effecten (outcome) zijn gebaseerd op plausibele aannames
		D2c. Er is aandacht voor ongewenste neveneffecten
	D3. Uitvoering is adequaat	D3a. Voldoende mensen en middelen (inclusief informatie en bevoegdheden) voor vormgeving van het beleid
		D3b. Idem voor uitvoering van het beleid
		D3c. Interventies en strategieën worden juist uitgevoerd naar plaats, tijd en intensiteit
		D3d. Beleid zoals geformuleerd (soll) is congruent met beleid zoals uitgevoerd (ist)
	D4. Monitoring is adequaat	D4a. Er is sprake van periodieke monitoring
		D4b. Waar nodig wordt het beleid aangepast op basis van uitkomsten van 'meten en weten'
	D5. Adequate regie en afstemming met andere actoren	D5a. Beleidsontwikkeling en uitvoering geschieden in constructief overleg met relevante andere actoren
		D5b. Taakverdeling tussen gemeente en partners (met name politie) is helder en congruent met wat uit oogpunt van het beleid nodig is
	D6. Congruente communicatie	D6a. Communicatie en discours van gemeente en partners staan niet haaks op het gekozen beleid
	D7. Doelmatigheid speelt belangrijke rol	D7a. Keuze van strategieën en interventies is gebaseerd op afweging doelmatigheid van verschillende varianten
		D7b. Het uitgangspunt is 'zo veel als nodig, zo weinig als mogelijk'
		D7c. Er is regie om tijdens vormgeving, uitvoering en controle van beleid de doelmatigheid te bewaken
Rechtmatigheid	R1. Juiste rollen en taken Raad en College	R1a. Raad is controlerend
		R1b. Raad is kaderstellend
		R1c. Raad is volksvertegenwoordigend
		R1d. Rol- en taakverdeling Raad en College zijn gericht op elkaar in stelling brengen en op waarde toevoegen
	R2. Rechtmatige taakinfilling en samenwerking	R2a. Taken en verantwoordelijkheden van gemeente en haar partners zijn niet strijdig met wet- en regelgeving

B. Onderzoeksverantwoording

Geraadpleegde documenten

Onderwerp	Documenten
1. Integraal Veiligheidsbeleid 2014-2018	Kadernota 2014-2018 'Veilig thuis in Zuidplas'
	Begroting 2018 in één overzicht
2. Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022	Kadernota 2019-2022 'Samen sterker'
	Bespreking en besluitvorming tijdens de vergadering van de gemeenteraad 18-12-2018 (audio via raadsinformatiesysteem)
3. Veiligheidscijfers	Inwonerspanel Onderzoek Veiligheid, door DUO Market Research
	Veiligheidsmonitor gemeente Zuidplas 2017
	AD Misdaadmeter 2017
4. Woninginbraken	Informatie over aanpak woninginbraken op website RSIV, via: https://rsiv.nl/kennisbank/highimpactcrimes/woninginbraken/

Interviews en groepsgesprekken: lokaal

Bestuur

De heer G.J. Kats, burgemeester Zuidplas (vml.)

Gemeenteraadsleden

De heer A.C. Stuivenberg, fractieadviseur

De heer J. Snoeij, raadslid

Mevrouw S. Ruifrok-Rodenburg, raadslid

De heer J. Baas, raadslid

De heer L.P.C. Karreman, raadslid

De heer P. van Vugt, griffier

De heer B.P.J. de Ruiter, raadslid

De heer F. Klovert, raadslid

Beleid

De heer R. Verwey, gemeente Zuidplas

De heer L.O. de Prieëlle, gemeente Zuidplas

De heer R. IJsselstijn, gemeente Zuidplas

Uitvoering

De heer A. Rambharose, handhaving

Mevrouw N. Bosselaar, buurtpreventie

De heer J. van Lieshout, Politie

Mevrouw M. Bartels, Politie

Interviews: bovenlokale organisaties

De heer R. van Bokhoven, Openbaar Ministerie

De heer P. Wijnen, Politie Basisteam Waddinxveen-Zuidplas

De heer L. Kuipers, Politie District Alphen a/d Rijn - Gouda
De heer P. Versteegh, Politie Regio Den Haag
De heer A. Stigter, RIEC
De heer S. Neger, Veiligheidshuis Hollands Midden
Mevrouw J. van der Zalm, Veiligheidshuis Hollands Midden
Mevrouw L. Weber, Veiligheidsregio Hollands Midden
De heer H. Verheggen, Veiligheidsregio Hollands Midden
De heer R. van den Berg, Veilig Thuis Hollands Midden

Straatgesprekken en observaties

In Zuidplas hebben de onderzoekers straatgesprekken gevoerd om van willekeurige inwoners een indruk te krijgen over hun beleving van veiligheid en het gemeentelijk beleid daaromtrent. Omdat de gemeente uit verschillende kernen bestaat, zijn meerdere daarvan bezocht. In totaal zijn 32 inwoners op straat kort geïnterviewd, waarvan 12 uit Nieuwerkerk a/d IJssel, 4 uit Moordrecht, 9 uit Moerkapelle en 7 uit Zevenhuizen. De gesprekken vonden plaats op 7 augustus 2019.

Aansluitend op de interviews en straatgesprekken hebben de onderzoekers observaties gedaan op verschillende dagen in verschillende delen van de gemeente.

Compacte media-analyse

Per gemeente hebben wij een korte scan gedaan in de lokale media. Wij brachten allereerst in kaart welke media de gemeenten of de regio bedienen én een online register hebben. Vervolgens kozen wij per gemeente één medium dat we middels de onlinezoekfunctie doorzochten op trefwoorden 'veilig', 'veiligheid', 'onveilig', 'slachtoffer', 'crimineel', 'criminelen', 'criminaliteit', 'inbraak' en 'geweld'. Alle berichten die over veiligheidsthema's hebben we opgeslagen en doorgenomen. Soms zijn we al 'sneeuwballend' ook op andere media terecht gekomen. We hebben 2 zoekslagen gedaan:

1. begin 2019 aan de start van ons onderzoek doorzochten we alle berichten van Omroep Zuidplas uit 2018.
2. gedurende het onderzoek hebben we dit aangevuld met berichten van Omroep Zuidplas uit 2019.

Vanuit de gedachte dat ingrijpend nieuws op de regionale tv-omroep komt, hebben we in de eerste zoekslag tevens regionaal gezocht. We hebben het videodossier van AD Gouda/Groene Hart doorzocht, dat drie maanden teruggaat én Omroep West twaalf maanden teruggekeken. Dit leverde in totaal vijftig mediaberichten op in de onderzochte periode.

C. Zienswijze gemeente en reactie Rekenkamer

De gemeente Zuidplas heeft de mogelijkheid gekregen een zienswijze te geven op het conceptversie van het rapport. Dat is gebeurd door opmerkingen te plaatsen in de kantlijn van het rapport. Deze zijn door de Rekenkamer bestudeerd. Voor een deel heeft de zienswijze van de gemeente geleid tot aanpassingen en voor een ander deel niet. Hieronder staat per punt uit de zienswijze wat de reactie van de Rekenkamer is en of er een aanpassing in het rapport is aangebracht.

Zienswijze gemeente	Reactie Rekenkamer
3.1: Het was een weloverwogen keuze geen plenaire sessies te organiseren.	Dat verandert het oordeel van een deel van de interne en externe partners over die keuze niet. => Er is een zin uit de reactie van de gemeente toegevoegd aan het rapport.
3.2: Politie heeft bewezen effectieve aanpakken geleverd.	=> Voorstel gemeente overgenomen.
3.3: Voeg 'grotendeels' toe.	=> Voorstel gemeente overgenomen.
3.5: De gemeente herkent zich niet in de ervaring van RIEC en OM.	Zoals in het rapport staat (en stond) zijn deze opmerkingen over alle vier de gemeenten in het onderzoek gemaakt: als een van de gemeenten zich daar niet in herkent verandert dat de ervaring van RIEC en OM niet. => Geen wijziging.
3.6: Politie is zelf verantwoordelijk voor tevredenheid over politie.	=> Voorstel overgenomen.
3.7: [Zin in rapport: het woord efficiënt komt één keer voor.] Reactie gemeente: Ik begrijp jullie bevindingen niet. Doelmatigheid speelt weldegelijk een rol, evenals rechtmatigheid.	De Rekenkamer constateert dat doelmatigheid onvoldoende aandacht krijgt in de documenten en dat doelmatigheid niet in de interviews werd genoemd: die constatering blijft dus overeind. => In het rapport is de opmerking van de gemeente toegevoegd en er is nog duidelijker uitgelegd dat deze constatering gebaseerd is op documenten én interviews. [Over rechtmatigheid is het oordeel van de Rekenkamer inderdaad positief, maar dat staat in een andere norm.]
4.1: Tekst over ME verwijderen.	=> Voorstel overgenomen.